

بسم تعالیٰ

وزیر

شماره: ۷۵-۲۰۳
تاریخ: ۲۰ مرداد ۱۴۰۲
پست: دارد

معاونان محترم وزیر و مدیران عامل شرکت‌های اصلی

معاونان محترم وزیر

مدیران کل و رؤسای محترم واحد‌های مستقل ستادی و سازمان‌های تابعه

مشاوران محترم وزیر

موضوع: ابلاغیه «نظامنامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت»

باسلام- باعنایت به اثرات فعالیت‌های صنعت نفت بر محیط اجتماعی و طبیعی در مناطق عملیاتی و اقدام‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در این زمینه، بدین‌وسیله به منظور ساماندهی اقدام‌های مذکور، نظارت بر عملکرد شرکت‌ها و ایجاد رضایتمندی و فضای اعتماد اجتماعی در مناطق عملیاتی، «نظامنامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت» ابلاغ می‌گردد. این نظامنامه جایگزین نظامنامه ابلاغی شماره ۲۰/۴۰۷ تاریخ ۱۳۹۸/۶/۵ می‌گردد و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است.

جود اوچی

بسمه تعالیٰ

«نظامنامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت»

مقدمه

نظر به وجود مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی در مناطق متأثر از فعالیت‌های صنعت نفت و آثار و پیامدهای آن بر کارآیی فعالیت‌های صنعتی و با هدف ایجاد فضای لازم برای افزایش اعتماد اجتماعی، بهینه‌سازی هزینه کردها، بهبود روابط با جوامع محلی و تسهیل شرایط کاری، در این جوامع، بدین‌وسیله «نظامنامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت» با استناد به جزء (۶) بند (ب) ماده ۳ قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت ابلاغ می‌گردد:

ماده ۱- هدف

این نظامنامه با هدف استقرار نظام یکپارچه عمل به مسئولیت اجتماعی، بهینه‌سازی هزینه کرد در زمینه اقدام‌های مرتبط سازمان‌ها/شرکت‌های صنعت نفت و نظارت عالیه در این خصوص تدوین شده است.

ماده ۲- الزامات و مستندات قانونی

۱-۱- سیاست‌های کلی محیط زیست، ابلاغیه مقام معظم رهبری (سال ۱۳۹۴)

۲-۲- بند (ذ) ماده (۷۶) قانون برنامه ششم توسعه

۳-۲- آیین نامه اجرایی جزء (۲) بند (الف) ماده ۸۰ قانون برنامه ششم توسعه

۴-۲- تبصره ذیل ماده واحده قانون استفاده متوازن از امکانات کثور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته (۱۳۹۴/۷/۲۸)

۵-۲- تبصره ذیل ماده ۸۰ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران

۶-۲- راهنمای استاندارد مسئولیت اجتماعی و خیر جمعی- سازمان ملی استاندارد -شماره ۲۲۹۱۰

ماده ۳- تعاریف

۱-۳- توسعه پایدار: حسب تعریف استاندارد ملی «مسئولیت اجتماعی و خیر همگانی»، توسعه پایدار توسعه‌ای است که تأمین نیازهای نسل حاضر را با در نظر گرفتن حق و توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای آنها امکان پذیر می‌سازد.

۲-۳- **مسئولیت اجتماعی صنعت نفت:** مسئولیتی است که طبق آن شرکت‌ها یا سازمان‌های فعال در این صنعت علاوه بر وظایف سازمانی، از طریق رفتار پیشگیرانه و اصلاحی به مدیریت تاثیرات و پیامدهای ناشی از تصمیم‌ها یا فعالیت‌های خود در قبال ذینفعان پرداخته و به تحقق توسعه پایدار در چارچوب این نظامنامه کمک کنند.

۳-۳- ارزیابی تأثیرات اجتماعی(پیوست اجتماعی): چهار چوبی مطالعاتی و اجرایی است که به منظور شناسایی و ارزیابی تأثیرات اجتماعی پژوهه‌ها و فعالیت‌های توسعه‌ای صنعت نفت صورت می‌گیرد و در صدد حذف یا به حداقل رساندن چالش‌ها و پیامدها همچنین تقویت اثرات مثبت پژوهه‌ها بر اجتماعات انسانی است.

۳-۴- مناطق فعالیت صنعت نفت: مطابق بند ۱۶ آینه نظامه نظامه اداری و استخدامی و حقوق و مزایای کارکنان صنعت نفت؛ مناطق فعالیت صنعت نفت، مناطقی است که صنعت نفت(خشکی و دریا) دارای تاسیسات و امکانات بوده و یا به منظور انجام وظایف و مسئولیت‌های محوله طبق قوانین و مقررات موضوعه در آن محل‌ها به طور موقت یا دائم حضور دارد، لیکن به دلایلی از جمله: اجرای طرح‌های توسعه‌ای میادین نفتی، تمرکز استراتژیک صنایع نفتی و تأثیر پذیری و تأثیرگذاری بر جوامع پیرامونی، مناطق اولویت دار به منظور ایجاد مسئولیت اجتماعی شامل مناطق ذیل می‌باشد:

- منطقه عمومی پارس، منطقه غرب کارون، حوزه جغرافیایی شرکت‌های مناطق نفت خیز جنوب، نفت مناطق مرکزی، نفت فلات قاره، نفت اروندا، منطقه ویژه اقتصادی ماهشهر، پالایشگاه‌ها و تاسیسات فرآورش پیوسته با بالادست در همان مناطق از قبیل پالایشگاه گاز شهید هاشمی نژاد.

۳-۵- جوامع محلی: مقصود از جوامع محلی در این نظامنامه گروهی از مردم با هویت مشخص است که در مناطق مختلف فعالیت صنعت نفت ساکن بوده و بر فعالیت‌های صنعت نفت تأثیر مستقیم یا غیرمستقیم داشته یا از آن تأثیر می‌پذیرند.

۳-۶- توانمندسازی: بهره‌گیری از روش‌های متنوع حمایتی، تسهیل‌گری اجتماعی، آگاهی‌بخشی و آموزشی(بهویژه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و تقویت بنیه علمی دانش‌آموزان کم‌بصاعط و با توجه ویژه به زنان و دختران) که با هدف خوداتکایی و توسعه سرمایه انسانی در جوامع محلی، صورت می‌پذیرد.

۳-۷- موضوعات اساسی: در برگیرنده موضوعاتی در حوزه‌های اقتصادی، محیط زیستی، اجتماعی و منابع انسانی است که بر اساس مطالعه پیامدهای ناشی از تأثیرات(مثبت و منفی) فعالیت‌های ذاتی سازمان/شرکت، چالش‌های موجود در مناطق و دغدغه‌های سازمان/شرکت شناسایی، تعیین و اولویت‌بندی می‌شوند. این موضوع‌ها در جهت پاسخگویی به ذینفعان، تقویت زنجیره ارزش شرکت و تحقق توسعه پایدار، مبنای تدوین و اجرای برنامه‌های سالانه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها قرار می‌گیرند.

۳-۸- ذی‌نفعان: افراد، سازمان‌ها و پدیده‌هایی که از تصمیم‌ها و فعالیت‌های سازمان/شرکت(فرآیندها، محصولات یا خدمات) متاثر شده یا می‌توانند بر سازمان در اجرای موفق استراتژی‌ها و دستیابی به اهداف آن تأثیرگذار باشند. از جمله ذی‌نفعان می‌توان به سازمان/شرکت بالادستی، سهام‌داران، پیمان‌کاران، مشتری‌ها، کارکنان، سازمان‌های مردم نهاد، ساکنین جوامع محلی، اکوسیستم‌ها، گونه‌های گیاهی و جانوری و غیره اشاره کرد.

۳-۹- زنجیره ارزش: سلسله فعالیت‌ها و گروه‌ها که ارزش را در قالب محصولات یا خدمات، فراهم و یا دریافت می‌کنند(نظیر: پیمانکاران، مشتریان و مصرف کنندگان).

۱۰-۳- زنجیره تامین: سلسله فعالیت‌ها یا گروههایی که محصولات یا خدماتی، را برای یک سازمان فراهم می‌کنند.

ماده ۴- موضوعات اساسی اولویت دار صنعت نفت

برخی از مهم‌ترین موضوعات اساسی اولویت دار صنعت نفت در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکتی:

۱-۴- مشارکت در توسعه زیرساخت‌ها و امکانات روینایی و زیرینایی در مناطق فعالیت صنعت نفت با همکاری دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی ذیرپیش (به گونه‌ای که این مشارکت منجر به شانه خالی کردن دستگاه‌ها/ سازمان‌ها از وظایف ذاتی خود نگردد)

۲-۴- برقراری تعامل مطلوب میان ساکنان جوامع محلی و کارکنان صنعت نفت و کاهش فاصله اجتماعی میان آنان در مناطق فعالیت صنعت نفت

۳-۴- توانمندسازی ساکنان جوامع محلی به منظور کسب/ ارتقاء مهارت‌های کار و زندگی

۴-۴- ایجاد/ تقویت زنجیره تامین تدارکات محلی صنعت نفت، اشتغال‌زایی و معیشت پایدار محلی

۵-۴- بهره‌گیری از ظرفیت سمن‌های فعال در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی در طراحی و اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی صنعت نفت

۶-۴- کاربست پیوست‌های اجتماعی و محیط زیستی در پژوهه‌های مهم مصوب صنعت نفت

۷-۴- مشارکت در حفاظت از منابع طبیعی، تنوع زیستی و اکوسيستم‌های حساس موجود در مناطق فعالیت صنعت نفت.

۸-۴- کاهش انتشار کربن و سازگاری سازمان/ شرکت با خطرات فعلی و پیش‌بینی شده مرتبط با تغییر اقلیم و کمک به جوامع و اقتصادها برای مقاومت در برابر تأثیرات تغییرات اقلیمی.

۹-۴- ترویج فرهنگ مصرف بهینه و پایدار از منابع و انرژی از طریق آموزش، مهارت افزایی و نوآوری در بین کارکنان و جامعه

۱۰-۴- بهبود شرایط کار و زندگی کارکنان و حمایت اجتماعی از خانواده‌های آنان

۱۱-۴- توسعه اینمنی و بهداشت در قبال کارکنان و جوامع محلی

۱۲-۴- مشارکت در مدیریت حوادث غیر مترقبه طبیعی و امداد رسانی

ماده ۵- اقدامات لازم برای تحقق مسئولیت اجتماعی صنعت نفت

متناسب با مقدورات و منابع قابل دسترسی، اقدام‌های لازم بر پایه موضوعات اساسی قابل انجام است، از جمله:

۱-۵- اجرای برنامه‌های آموزشی (نظیر: مهارت‌های فنی- حرفه‌ای و توسعه فردی) جهت توانمندسازی جوامع محلی با تأکید بر گروههای آسیب پذیر با اولویت استفاده از متخصصین و نیروهای فنی داوطلب صنعت نفت همچنین ظرفیت‌های کارگاهی موجود در این صنعت.

۲-۵- کمک به تقویت بنیه علمی دانش آموزان ساکن جوامع محلی مناطق فعالیت صنعت نفت.

- ۵-۳- تقویت و استفاده از ظرفیت‌های تولیدی و خدماتی جامعه پیرامونی و پیمانکاران محلی (با اولویت تعاوینی‌های محلی) در زمینه تامین کالاهای مورد نیاز صنعت (نظیر تهیه مواد خوراکی، تولید لباس کار، وسایل نقلیه برای ایاب و ذهاب کارکنان، تعمیر ماشین‌آلات، توسعه و نگهداری فضای سبز و ...) در چارچوب و با رعایت استانداردهای مرتبط
- ۵-۴- حمایت و جلب مشارکت شرکت‌های دانش بیان و استفاده از دستاوردها و ابتکار عمل‌های آنان در طراحی و اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت (نوآوری‌ها در زمینه‌های کسب و کار دیجیتال، گردشگری، بازیافت، حفاظت از گونه‌های در معرض انقراض، آموزش و توانمندسازی)
- ۵-۵- بکارگیری حداکثری ساکنان بومی در مشاغل عمومی و اولویت جذب آنان در مشاغل فنی و نیازمند صلاحیت حرفه‌ای با رویکرد ایجاد فرصت‌های برابر و عدم تبعیض
- ۵-۶- کمک و مشارکت در احداث، بازسازی و تجهیز مراکز آموزشی، بهداشتی و درمانی، فرهنگی و تفریحی مناطق فعالیت صنعت نفت از طریق دستگاه‌های ذیرپیش از جمله موارد زیر:
- ✓ در روستاهای خانه بهداشت، درمانگاه، مدرسه، آب آشامیدنی و فاضلاب، زمین ورزشی و راههای موصلاتی روستایی و عشایری
- ✓ در شهرها: درمانگاه، مراکز آموزشی، مراکز فنی و حرفه‌ای، مراکز فرهنگی چند منظوره و فضاهای ورزشی.
- تبصره ۱- در همه موارد باید از اجرای طرح‌های با اعتبار ریالی بالا و زمانبندی طولانی اجتناب شده و به طرح‌های کوچک و پربازده خاصه در مناطق روستایی اولویت داده شود.
- تبصره ۲- اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های فوق الذکر می‌بایست با هماهنگی دستگاه متولی حسب ضوابط، استانداردها، طرح‌های تیپ، شاخص‌های فنی و رعایت سرانه‌های مورد نظر دستگاه متولی صورت گیرد.
- تبصره ۳- طرح‌های عمرانی مسئولیت اجتماعی که به عنوان مثال در قالب طرح‌های EPC/EPD/IPC/Buy Back که به تایید شورای اقتصاد رسیده‌اند، نیز مشمول همین قاعده خواهند بود.
- ۵-۷- ایجاد شرایط لازم برای ساکنان بومی هم‌جوار تاسیسات نفتی (اقشار تحت پوشش کمیته امداد، بهزیستی و گروه‌های آسیب‌پذیر) و در صورت امکان، استفاده از امکانات خدماتی نظیر آموزشی، بهداشتی و درمانی و ورزشی در اختیار شرکت و مشارکت دادن آنها در برنامه‌های فرهنگی، مراسم و رویدادهای مختلف شرکت در چارچوب قوانین و مقررات صنعت نفت.
- ۵-۸- آموزش و آگاهانه سازی جوامع محلی در زمینه اهداف توسعه پایدار از جمله صرفه‌جویی در مصرف آب و انرژی
- ۵-۹- تصفیه پساب و بازیافت پسماند و استفاده مجدد از آنها برای توسعه فضای سبز، امور کشاورزی محلی و نظایر آن
- ۵-۱۰- آموزش و مشاوره برای خانواده کارکنان در زمینه‌های روانی، تحصیلی، شغلی، آسیب‌های اجتماعی و نظایر آن
- ۵-۱۱- مشارکت و همکاری با دستگاه‌های ذیرپیش در امدادرسانی در موقع بروز حوادث غیر مترقبه (بلایای طبیعی، بیماری‌های واگیردار وغیره)

۱۲-۵- شفافسازی و اطلاع رسانی اقدام‌های مسئولیت اجتماعی، از طریق ارتباط مستقیم با ذینفعان، از طریق نصب تابلو و برچسب، تولید اقلام رسانه‌ای و انتشار گزارش‌های مسئولیت اجتماعی (گزارش‌های پایداری) و نظایر آن

۱۳-۵- مشارکت با ذینفعان کلیدی و نخبگان محلی در احصاء ظرفیت‌ها، نیازمندی‌ها و تدوین برنامه‌های عملیاتی مسئولیت اجتماعی (Action Plan)

۱۴-۵- اجرای ارزیابی تأثیرات اجتماعی (پیوست اجتماعی)

۱۵-۵- انجام ارزیابی اثربخشی اقدام‌ها و فعالیت‌های حوزه مسئولیت اجتماعی و انعکاس آن در گزارش پایداری شرکتی تبصره ۴- شرکت‌ها در مواردی نظریه: شناسایی و اولویت‌بندی موضوع‌های اساسی، تدوین برنامه عمل، انجام ارزیابی‌های اثربخشی و تهیه گزارش پایداری می‌توانند از مشاورین ذیصلاح استفاده نمایند.

ماده ۶- نحوه مشارکت ذینفعان در تحقق مسئولیت اجتماعی شرکتی

۱-۱- به منظور فعال‌سازی ظرفیت‌ها و فرسته‌های موجود در جوامع محلی، سازمان‌ها، تشکل‌ها و استفاده بهینه از آنها لازم است برنامه‌ها و اقدام‌های مسئولیت اجتماعی، با اولویت جلب مشارکت ذینفعان مرتبه با آن برنامه‌ها و اقدام‌ها انجام پذیرد.

۱-۲- شرکت‌های اصلی می‌توانند جهت کمک به اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی سایر سازمان‌ها/شرکت‌های صنعت نفت در دیگر مناطق فعالیت صنعت نفت (در راستای تحقق توسعه متوازن جوامع محلی) مشارکت نمایند.

ماده ۷- آموزش و پژوهش

ضروری است مدیران و کارشناسان شرکت‌های فعال در صنعت نفت کشور از طریق واحد مرتب (نظیر توسعه منابع انسانی، آموزش و پژوهش) در جهت مدیریت مسئولیت اجتماعی شرکت به امر آموزش، پژوهش و دانش‌افزایی لازم در این حوزه مبادرت ورزیده و از ابتکار عمل شرکت‌های پیشرو داخلی و خارجی برخوردار گردند.

ماده ۸- ساختار، نظام اجرایی و بودجه

۱-۱- نظارت کلان بر اجرای مفاد این نظامنامه شامل تایید کلی سقف منابع تخصیص یافته به مناطق فعالیت صنعت نفت توسط هر یک از چهار شرکت اصلی، در هر سال بر عهده شورای عالی مسئولیت اجتماعی (شورای معاونین وزارت نفت) می‌باشد.

۱-۲- کارگروه تعیین شده توسط وزیر نفت حسب شرایط خط مشی‌ها و جهت گیری‌های عمل به مسئولیت اجتماعی در مناطق فعالیت صنعت نفت را سالانه به چهار شرکت اصلی ابلاغ می‌نماید.

۱-۳- شرکت‌های اصلی می‌بایست با هماهنگی مشاور اجتماعی وزیر نسبت به ایجاد ساختار امور مسئولیت اجتماعی شرکت اقدام نمایند.

۱-۴- شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلف‌اند نسبت به الزام پیمانکاران جهت افتتاح حساب بانکی در شهرستان محل اجرای طرح/پروژه اقدام نمایند، هرگونه پرداخت به پیمانکاران از طریق حساب بانکی مذکور صورت خواهد پذیرفت، پرداخت

حقوق و مزایا، حق بیمه و سایر امور مالی مرتبط با کارکنان شاغل در طرح/پروژه مربوطه بایستی از طریق حساب مذکور صورت پذیرد.

۵-۸- کلیه شرکت‌های مشمول این نظامنامه می‌بایست از طریق شرکت اصلی نسبت به ارائه گزارش سالیانه نحوه اجرای مسئولیت اجتماعی خود به امور مسئولیت اجتماعی صنعت نفت اقدام نموده و این امور نیز با تدوین شاخص‌های ارزیابی و رتبه بندی، نسبت به ارائه گزارش‌های سالیانه در حوزه مسئولیت اجتماعی به شورای عالی مسئولیت اجتماعی صنعت نفت (شورای معاونان) اقدام نماید.

۶-۸- به منظور پایش و نظارت جامع بر اقدام‌های مسئولیت اجتماعی شرکتی لازم است پایگاه داده‌ای درخصوص برنامه‌های مسئولیت اجتماعی صنعت نفت با همکاری شرکت‌ها و امور مسئولیت اجتماعی صنعت نفت ایجاد و به طور مستمر به روزگردد.

ماده ۹- شرایط اجرای طرح‌ها

۱-۹- طرح‌های عمرانی از طریق مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی مناطق نفت‌خیز شرکت ملی نفت ایران به انجام می‌رسد.

تبصره ۵: شرکت‌های خصوصی/واگذار شده صنعت نفت لازم است اقدام‌های خود را هم سو با خط مشی‌ها و جهت گیری‌های وزارت نفت در حوزه مسئولیت اجتماعی ساماندهی و با هماهنگی شرکت اصلی مرتبط در سامانه متурکز مسئولیت اجتماعی وزارت نفت بارگذاری نمایند.

۲-۹- بهره‌گیری از ایمان‌های سازه‌ای خلاقانه و نمادهای یکنواخت جهت معرفی شرکت اصلی، فرعی و تابعه وزارت نفت به عنوان متولی طرح‌ها الزامی می‌باشد.

ماده ۱۰- اطلاع رسانی

کلیه شرکت‌ها مکلف‌اند با ایجاد بخش مستقل مسئولیت اجتماعی در صفحه اصلی تاریخی شرکت، نسبت به اطلاع‌رسانی برنامه‌ها و فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی خود اقدام نمایند.

ماده ۱۱- راهبری

راهبری عملیاتی شدن مقاد این نظامنامه بر عهده امور مسئولیت اجتماعی صنعت نفت که زیر نظر مشاور اجتماعی وزیر فعالیت می‌نماید، با همکاری مشاوران اجتماعی و مشاوران امور زنان چهار شرکت اصلی و کمیته‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌های زیرمجموعه می‌باشد. در جهت شفاف سازی و عملیاتی کردن مقاد آن، آیین نامه اجرایی توسط امور مذکور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۶: مشاوران اجتماعی شرکت‌های اصلی با تایید مشاور اجتماعی وزیر و حکم مدیران عامل شرکت‌ها منصوب می‌شوند.

ماده ۱۲- دامنه شمول

کلیه سازمان‌ها و شرکت‌های فعال در صنعت نفت کشور مشمول مفاد این نظامنامه می‌باشند.

ماده ۱۳- به روزرسانی نظامنامه

«نظامنامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت» هر دو سال با پیشنهاد امور مسئولیت اجتماعی و ابلاغ وزیر نفت، به روز رسانی می‌شود.

این نظامنامه در سیزده ماده و شش تبصره تنظیم شده و از تاریخ ابلاغ، جایگزین ابلاغیه شماره ۲۰/۲-۴۰۷ مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۵ گردیده و لازم الاجرا است.